

en natuurkunde en psychologie niet langer als onderdelen van de filosofie te zien, en het begrip alleen te gebruiken voor de bespiegelende wijsbegeerte. Over de verhouding daarvan tot de theologie in eigenlijke zin zwijgt Cocheret, hoewel hij zich een uitvoerige zijsprong veroorlooft waarin hij Jezus als de bron van ware wijsheid schildert. De grens van de filosofie wordt bepaald door de grens van ons kenvermogen, en voor heilzame kennis van God blijven wij op de openbaring in de Schrift aangewezen.

In de derde schets, bestaande uit drie delen, behandelde Cocheret de wijsgerige scholen, om aansluitend aandacht te vragen voor de 'nieuwere wijsbegeerte'. Een aparte bespreking wijdde hij aan 'de studie der wijsbegeerte in ons vaderland', met veel aandacht voor C.W. Opzoomer en diens *De weg der wetenschap*. Kernpunt van Cocherets kritiek is dat Opzoomer de natuurkundige methode zonder meer wil toepassen op de geestelijke wetenschappen. Er is weliswaar een algemene wetenschappelijke methode, maar er zijn ook een bijzondere methoden, één voor de geschiedenis, één voor de natuurlijke kennis, één voor de speculatieve wijsbegeerte, en, eindelijk, één voor de godgeleerdheid. Het is niet de natuurkunde die de methode voor de filosofie moet verschaffen, het is de filosofie die voor de natuurkunde de juiste logica moet verschaffen.

In de vierde schets tenslotte behandelde Cocheret datgene wat hij als resultaat van de geschiedenis der wijsbegeerte zag. Hij eindigt met een lang citaat van Roorda, waarin deze beklemtoont dat de ware levensvragen niet door de filosofie worden opgelost.

Slotwoord

Zorgvuldig archiefonderzoek maakt duidelijk dat de levensgang van deze onbekende predikant behoorlijk gedetailleerd in kaart kan worden gebracht. Of Cocheret zelf als gevolg van al dit spuurwerk beter gekend wordt, is een andere vraag. Persoonlijke getuigenissen van mensen die hem gekend hebben heb ik tot nog toe niet kunnen vinden, en voor zover er sprake is van bewaard gebleven cor-

respondentie staat deze direct met zijn positie als predikant in betrekking (Luik), of het betreft financiële zaken. Daarbij komt dat ik niet al zijn publikaties heb kunnen achterhalen. Er blijft sprake van blinde vlekken. Toch zijn er een paar punten die opvallend genoemd mogen worden.

De manier waarop Cocheret vanaf 1848 zijn financiële belangen behartigde, wijst op overspanning en op een opvallende hardnekkigheid ten aanzien van het eigen, vermeende gelijk. Een zeker gevoel van miskennis en geleden onrecht is ongetwijfeld het deel van Cocheret geweest, maar of Cocheret zijn situatie goed heeft ingeschat, waag ik te betwijfelen. Hetgeen natuurlijk niet afdoet aan het feit dat de gespannen situatie te Luik en zijn overhaaste vertrek geen alledaagse gebeurtenissen in een mensenleven vormen. Hij wist zich als hulp-prediker na zijn Luikse jaren een inkomen te vergaren dat hoger was dan dat als predikant van Luik en hoger dan dat van vele dorpspredikanten in Nederland. Dat de markt voor predikanten na 1830 instortte en dat Cocherets talenten niet zo groot waren dat men hem als predikant in één van de grote steden begeerde, kan de overheid niet verweten worden.

Gezien zijn blinde verering van Kinker moeten Cocherets wetenschappelijke kwaliteiten niet te hoog ingeschat worden. Hij zelf dacht daar wellicht anders over, althans, zijn proza is niet vrij van een zeker pathos. Overigens dweepten meer mensen met Kinker, en Cocheret ging op essentiële punten beslist eigen wegen. Dit laatste pleit voor zijn zelfstandigheid, die klaarblijkelijk niet aan zijn verering voor Kinker ten onderging. Gezien het feit dat ik niet al zijn publikaties heb kunnen achterhalen, blijft vooralsnog zijn exacte verhouding tot Kinkers gedachtegoed onduidelijk, en daarmee toch eigenlijk ook het middel voor een juiste plaatsbepaling en inschatting van zijn kwaliteiten. Zijn plaats in het Nederlands kerkelijk en theologisch leven is, getuige het ontbreken van gedachtenis-artikelen in de voor de hand liggende tijdschriften en couranten, waarschijnlijk onbetekenend geweest.